

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

**«Вічне дитинство
душі»**
*(до 195-річчя
Костянтина Ушинського)*

**Тези доповідей
обласних педагогічних читань**

(м. Миколаїв, 01 березня 2019 року)

«Вічне дитинство душі» (до 195-річчя з дня народження К. Д. Ушинського): тези доповідей обласних педагогічних читань (м. Миколаїв, 01 березня 2019 р.). – Миколаїв : ОІППО, 2018. – 205 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 19 червня № 3).

У збірнику подано матеріали учасників обласних педагогічних читань «Вічне дитинство душі», присвячених 195-річчю з дня народження К. Д. Ушинського, що відбулися на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти 01 березня 2019 року.

У матеріалах науково-педагогічних, педагогічних працівників МОІППО, педагогічних працівників закладів освіти Миколаївської області, які впроваджують ідеї Костянтина Ушинського у професійній діяльності, розкрито актуальні проблеми формування та розвитку особистості учня та питання професійного становлення вчителя в Новій українській школі за ідеями К. Д. Ушинського.

Редакційна колегія:

Голова:

Шуляр В. В., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор МОІППО, заслужений учитель України.

Члени редакційної колегії:

Стойкова В. В., кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи МОІППО;

Гич Г. М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти МОІППО;

Лозко Г. С., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів МОІППО;

Клименко Л. О., кандидат педагогічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та ІТ МОІППО;

Сокурченко О. О., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти МОІППО;

Тихонова Т. В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти МОІППО;

Відповідальний секретар:

Тихонова Т. В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти МОІППО.

Віддруковано з авторських оригіналів

ЗМІСТ

ЗМІСТ

3

Т. Тихонова

К. Д. УШИНСЬКИЙ: ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ВИДАТНОГО ПЕДАГОГА 7

В. Шуляр

ПЕДАГОГІЧНА АКСІОМАТИКА К. УШИНСЬКОГО Й НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 12

О. Бавольська

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ К. Д. УШИНСЬКОГО НА ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ В ДИТЯЧИХ КОЛЕКТИВАХ 16

І. Білецька

ЗАСТОСУВАННЯ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО ПРИ ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИКИ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 19

В. Болюбаш

АКТУАЛЬНІСТЬ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ 22

З. Вербицька

ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО У ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ 26

Г. Гич

«ПОЯСНЮВАЛЬНЕ ЧИТАННЯ» КОСТЯНТИНА УШИНСЬКОГО І ЧИТАЦЬКА ПОВЕДІНКА УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 31

В. Гладун

СКЛАДОВІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ К. Д. УШИНСЬКОГО 34

В. Головіна

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА СПАДЩИНА К. Д. УШИНСЬКОГО 38

А. Готра

БАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ В РОБОТАХ К. Д. УШИНСЬКОГО 41

І. Григорчак

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРІВ К. Д. УШИНСЬКОГО ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 44

В. Гуцаленко, В. Куровська, І. Чабанова

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	48
А. Додик ВТІЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ	52
Д. Докучаєва ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ В РОБОТАХ К. Д. УШИНСЬКОГО	57
І. Єремєєва ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО В РОБОТІ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	63
О. Заєць, Р. Заєць ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ ОЧИМА К. Д. УШИНСЬКОГО	66
Н. Калашник АКТУАЛЬНІСТЬ ПОГЛЯДІВ К. Д. УШИНСЬКОГО НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ І ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ	70
Ю. Клішина К. Д. УШИНСЬКИЙ ТА ЙОГО ВНЕСОК У ШКІЛЬНУ ГЕОГРАФІЮ	75
В. Коростиль ЛІНГВОДИДАКТИЧНА КОНЦЕПЦІЯ К. Д. УШИНСЬКОГО	79
С. Криворученко РЕАЛІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ К. УШИНСЬКОГО В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАСКРІЗНИХ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ НА УРОКАХ МОВИ	85
А. Кузнєцова ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ К. УШИНСЬКОГО НА СУЧАСНОМУ УРОЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	89
А. Кучеренко ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ	92
Т. Леготіна РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ НАРОДНОСТІ ВИХОВАННЯ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	97
Г. Лисиця ВИХОВАННЯ НА ЦІННОСТЯХ: К. Д. УШИНСЬКИЙ І НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА	99
Т. Лобановська РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ	102
Д. Лукьяненко	

ДЕРЖАВОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ЛІНГВОДИДАКТИКИ КОСТЯНТИНА УШИНСЬКОГО	107
О. Марциновська К. Д. УШИНСЬКИЙ ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИК НАУКОВОГО ПІДХОДУ ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ	110
Г. Міленіна ПОГЛЯДИ К. УШИНСЬКОГО НА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ	115
А. Нікіфорова ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО У ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТІВ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОГО ЦИКЛУ	120
Л. Олійник ДУХОВНІСТЬ, МОРАЛЬНІСТЬ ТА СВОБОДА ОСОБИСТОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К. Д. УШИНСЬКОГО	124
С. Онищук УЧИТЕЛЬ – ЖИВА ЛАНКА МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ (ЗА К. Д. УШИНСЬКИМ)	129
А. Орленко ЗМІСТОВА ЛІНІЯ: К. Д. УШИНСЬКИЙ ЯК ФУНДАТОР НАУКОВИХ ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ	132
О. Петручок ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ В РОБОТАХ К. Д. УШИНСЬКОГО	138
Г. Півень ПСИХОЛОГІЧНІ ПОГЛЯДИ К. Д. УШИНСЬКОГО В «НАУКОВІЙ ПЕДАГОГІЦІ» ТА «НАРОДНІЙ ШКОЛІ»	141
Л. Продан ПРОБЛЕМА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ І ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В ПРАЦЯХ К. Д. УШИНСЬКОГО	144
М. Радоуцька РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ УЧНІВ ТА ЛІНГВОДИДАКТИЧНА СПАДЩИНА К. Д. УШИНСЬКОГО	147
О. Радул К. Д. УШИНСЬКИЙ ЯК ФУНДАТОР ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ	151
І. Рябошапко ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ	157
В. Сидорчук	

РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ	163
В. Слободзяна К. Д. УШИНСЬКИЙ ЯК ФУНДАТОР НАУКОВИХ ЗАСАД НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ	166
О. Сокурєнко К. Д. УШИНСЬКИЙ ПРО ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ПЕДАГОГІВ ТА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПЕДАГОГІЧНОЮ ЛІТЕРАТУРОЮ	171
Н. Степанець ПРОБЛЕМИ МОВНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К. Д. УШИНСЬКОГО	176
І. Терєхова., А. Видиборєнко ДИДАКТИКА К. УШИНСЬКОГО. МЕТОДИКА ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ («РІДНЕ СЛОВО», «ДИТЯЧИЙ СВІТ»)	182
О. Шарєбряна ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ В РОБОТАХ К. Д. УШИНСЬКОГО	184
М. Шарєва ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ	190
Г. Штєльмах К. Д. УШИНСЬКИЙ ПРО ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ВЧИТЕЛЯ	197
В. Юдова РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНІЙ ДОШКІЛЬНІЙ ТА ПОЧАТКОВІЙ ОСВІТІ	199
НАШІ АВТОРИ:	201

школи, освіти, української системи виховання, української педагогіки.

УДК 37.017.92

ДУХОВНІСТЬ, МОРАЛЬНІСТЬ ТА СВОБОДА ОСОБИСТОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ К. Д. УШИНСЬКОГО

Л. Олійник

Педагогічні ідеї Костянтина Дмитровича Ушинського, видатного українського російськомовного педагога, науковця ХІХ століття, залишаються актуальними для сьогодення, щонайбільше у часи реформування вітчизняної освіти. Зокрема, його думки щодо впливу освіти на духовність, моральність та свободу особистості.

Особливої актуальності це набуває сьогодні, коли Закон України «Про освіту» 2017 року надає педагогам академічну свободу, трактуючи її як «самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом».

Дослідниця педагогічної спадщини К. Д. Ушинського Наталія Калита у своїх наукових працях ретельно проаналізувала погляди педагога на досконалі умови процесу виховання як основу виховного ідеалу. Із розвитком хмарних технологій відкрилася можливість кожному зацікавленому педагогу безпосередньо читати праці з творчої спадщини К. Д. Ушинського, щоб скласти власну думку стосовно його поглядів на такі довічно важливі виховні категорії як духовність, моральність і свобода особистості.

Метою нашої розвідки став герменевтичний аналіз дефініцій «духовність», «моральність» та «свобода» у працях Костянтина

Ушинського, що надруковані в другому та десятому томах одинадцятитомного видання (Москва–Ленінград, 1948–1952).

К. Ушинський уважав моральне виховання частиною християнського виховання. Особливістю християнського трактування моралі є те, що вона виступає найперше як система ідеалів, які втілюються в кодексах, у стосунках людей, культурі. Моральні засади християнського виховання він характеризував як вимогу усвідомлення і виконання обов'язку і моральних норм суспільства: «служи ідеї християнства, ідеї істини і добра, ідеї цивілізації, ідеї держави і народу, навіть якщо б це накликало на тебе нещастя, бідність і ганьбу, навіть якщо б це коштувало тобі самого життя» [1, 460]. Педагог наполягав на тому, що ці слова як благословення, як напутнє слово мають казати батьки своїй дитині, адже моральне виховання починається саме з сім'ї.

Головними суб'єктами виховного впливу на людину і суспільство К. Ушинський вважав Церкву і представників духовної та світської освіти. Особливе значення в моральному вихованні людини він надавав Страху Божому, який є основою любові, свободи, добра та відповідальності. Педагог сформулював категоричну вимогу: «...необхідно, щоб духовні особи, які присвятили себе виховній діяльності, були хорошими педагогами, і з другого боку, необхідно також, щоб світські особи, які беруться за виховання, особливо простого народу, були не тільки хорошими педагогами, але й справжніми християнами за своїми устремліннями і переконаннями, наскільки переконання людини відкриті для споглядання іншими людьми» [1, 452].

Страх перед Богом педагог уважав мірилом досягнення людиною моральності та називав Бога «совістю людини». Цей страх совісті є джерелом моральності й вищої практичної премудрості. Костянтин Ушинський із жалем зауважував, що цим ґрунтовним постулатом Біблії зловживають педагоги, які бажають завдати страху дітям та прикривають ним своє невміння стримувати гнів, що неприпустимо в їхній роботі. Такі вихователі навіюють дітям замість Страху Божого страх учительський, із якого народжуються не премудрість, а брехня, облуда, хитрість, боягузтво, рабство, слабкість, нищість душі [2, 359].

К. Ушинський зазначав, що релігійність дитини ще не є усвідомленим процесом, релігія більше впливає на дитину своїми формами, аніж своїм високим внутрішнім змістом. Однак релігійність, що засвоєна в дитинстві, глибоко западає в дитяче серце і часто, пролежавши в ньому довго під різними туманними, ще менше усвідомленими теоріями і блискучими фразами, пробуджується потім знову з неабиякою силою [1, 476].

К. Ушинський висловлював переконання, що моральність є головним завданням виховання, більш важливим, ніж навіть розвиток розуму, наповнення голови знаннями та роз'яснення кожному його особистих інтересів. Він вірив у те, що «моральність не є обов'язковим наслідком освіченості і розумового розвитку», оскільки «виховання, сімейне і громадське, разом із впливом літератури, суспільного життя та інших суспільних сил, може мати сильний і вирішальний вплив на формування моральних чеснот у людині» [1, 431]. Науковець не вносив освіченість особистості до реєстру регуляторів морального виховання, оскільки «лише розуму і лише знань ще недостатньо для укорінення в нас того морального почуття, того суспільного цементу, який ... зв'язує людей у чесне, дружнє товариство» [1, 431]. Проте, на його думку, школа та православна релігія, яка звертається у своєму вченні до почуття людини та має історичну основу, не мають вступати у суперечність. «Будь-яка школа насамперед має показати людині те, що в ній є самого дорогоцінного, змусивши її пізнати себе частинкою безсмертного та живим органом світового духовного розвитку людства» [1, 354].

К. Ушинський указував на важливе значення Церкви і школи не лише в моральному вихованні окремої особистості, але й у здійсненні виховного впливу на сім'ю, виховання народу в цілому: «ми хотіли б, щоб ... Церква і школа... вивели наш простий народ із тісної сфери виключно патріархального побуту, що віджила, у більш широку і вільну сферу громадянського суспільства, держави і людства» [1, 445-446].

Основним регулятором моралі К. Ушинський уважав свободу особистості, можливість вільного волевиявлення, що у наслідку дає моральність як невід'ємну рису гармонійно і

всебічно розвиненої особистості: «Оскільки ви даєте права людині, тому ви й маєте право вимагати від неї моральності. Істота безправна може бути доброю чи злою, але моральною бути не може» [1, 467].

Уважаючи підґрунтям гідного морального вибору свободу особистості, науковець розглядав відповідальність та обов'язок як «почуття суспільності» і називав їхнім протилежним проявом егоїзм. Установлюючи зв'язок моральності й свободи в людині, К. Ушинський писав: «Моральність і свобода – два таких явища, які необхідно зумовлюють одне одного і одне без іншого існувати не можуть, тому що моральною є тільки та дія, що виходить із мого вільного рішення, і все, що здійснюється невільно, під впливом чужої волі, під впливом страху чи під впливом тваринної пристрасті, є якщо не аморальним, то у крайньому разі не моральною дією» [1, 467].

К. Ушинський визначав мораль через категорію естетичного: мораль – це все естетичне у взаєминах між людьми. Гарне у вчинках людини і є мораль, вважає педагог, оскільки гарне, гоже не може бути аморальним, так як і моральне – негожим [2, 276].

З'ясовуючи моральний елемент у вихованні, К. Ушинський використовував поняття «патріархальна моральність» – стосунки, в яких перебуває патріархальна людина, система певних норм і правил, що регулює поведінку людини в сімейному і родовому побуті. Педагог висловлював упевненість у тому, що патріархальної моральності стає недостатньо, коли зовнішні обставини виривають людину зі звичного родинного середовища. Тоді людина морально ніби роздвоюється: «за межами сім'ї вона відчуває себе на ворожій території», де існують інші, чужі мораль, правила і закони, а тому дозволено робити все, заради інтересу свого і своєї сім'ї, пробачливими стають усілякі хитрощі і обман [1, 438].

Слідом за Жан-Жаком Руссо, К. Ушинський уважав, що виховувати треба так, щоб у дитини потреб було менше, ніж сил їх задовольнити, оскільки якщо в людини після задоволення потреб і реалізації прагнень ще залишається багато сили, то вона стає більш щедрою, ніжною та доброю [2, 320].

Розмірковуючи над поняттями «моральність» і «совість», К. Ушинський услід за середньовічними філософами Джоном Стюартом Міллем та Олександром Бенем зазначав, що моральні приписи суспільства, релігії і держави є обов'язковими для людини настільки, наскільки забезпечують існування суспільства, релігії й держави, але на особисту свободу людини вони зазіхати не повинні. Тому що «свобода сама по собі є таким благом ..., що обмеження її дозволено лише на користь суспільства, але не на користь окремої людини: силувати мене бути моральним означає знищити намагання моральності моїх дій» [2, 345].

К. Ушинський виокремлював ряд чеснот моралі: доброта; здатність співпереживати стражданню і радості іншого; прагнення добра; прагнення щастя, розуміння якого пов'язане з призначенням людини у світі; совість, яка поглиблюватиметься з досвідом; прагнення досконалості, ідеал якої розвивається разом із розвитком людини.

Науковець великого значення надавав моральному вихованню особистості, при цьому пов'язував моральні чесноти людини з її вихованням та діяльністю душі. Педагог називав моральне почуття найблагороднішим і найніжнішим паростком людської душі й зазначав, що воно потребує великого догляду і нагляду, щоб вирости і зміцніти. Моральне виховання дітей слід здійснювати, спираючись на народну мораль, традиції, звичаї, які містять у собі високі моральні цінності, погляди, ідеї, переконання.

Вирішальним критерієм ефективності процесу виховання К. Ушинський вважав самосвідомість вихованця, яка, передусім, відрізняє людину від тварини, дає людині дар слова, свободу волі, моральність, прагнення досконалості, самовдосконалення, прогрес. Педагог припускав, що найкраще самосвідомість розвивається через вивчення мов (рідної та іноземних), логіки, написанням творів, веденням щоденника.

Література

1. К. Д. Ушинский. Собрание сочинений: В 11 т. – Т. 2. – Москва–Ленинград : Изд. Акад. пед. наук РСФСР, 1948. – 656 с.

http://elib.gnpbu.ru/text/ushinskiy_sobranie-sochineniy_t2_1948/go,0;fs,1/

2. К. Д. Ушинский. Собрание сочинений: В 11 т. – Т. 10. – Москва–Ленинград : Изд. Акад. пед. наук РСФСР, 1948. – 668 с.
http://elib.gnpbu.ru/text/ushinskiy_sobranie-sochineniy_t10_1950/fs,1/

УДК 37.091.12: 005

УЧИТЕЛЬ – ЖИВА ЛАНКА МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ (ЗА К. Д. УШИНСЬКИМ)

С. Онищук

«Якщо медикам ми довіряємо своє здоров'я, то вихователям ввіряємо моральність і розум наших дітей, ввіряємо їхню душу, а разом з тим і майбутнє нашої Вітчизни». Так визначав К. Д. Ушинський роль і значення професії вчителя. Його працю він порівнював з творчістю художника, який створює духовний образ людини.

Учитель повинен стати живою ланкою між минулим і майбутнім. І тому його справа – одна з найважливіших справ історії.

На думку К. Д. Ушинського, праця вчителя та учнів повинна організовуватися з таким розрахунком, щоб діти, за можливості, працювали самостійно, а вчитель керував цією працею.

К. Д. Ушинський зазначав, що повне досягнення навчальної й виховної мети можливе, коли її втілює висококваліфікований вчитель, вихователь.

Вимоги до вчителя і його всебічної підготовки сформульовані К. Д. Ушинським чітко та однозначно. Уміння не тільки вчити, а й виховувати любов до своєї професії й прихильне ставлення до дітей, відповідальне ставлення до обов'язків педагога, освіченість, ґрунтовне знання педагогіки і психології, володіння педагогічною майстерністю й педагогічним тактом – ось провідні риси справжнього вчителя.

Звичайно, справжній учитель, на думку К. Д. Ушинського, – це той, хто постійно сам учиться, займається самоосвітою,

НАШІ АВТОРИ:

1. Тихонова Тетяна Валентинівна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

2. Шуляр Василь Іванович, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

3. Бавольська Оксана Володимирівна, методист обласного ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти МОШПО.

4. Білецька Інна Сергіївна, учитель математики Казанківського закладу загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів № 1 Казанківської селищної ради Казанківського району Миколаївської області.

5. Болюбаш Наталія Миколаївна, учитель зарубіжної літератури Первомайського НВК «ЗОШ І–ІІ ступенів № 15 –колегіум».

6. Вербицька Зоя Володимирівна, учитель біології та хімії Кривобалківського ЗЗСО І–ІІІ ступенів.

7. Видиборенко Анжела Валеріївна, учитель початкових класів Вознесенської гімназії № 1 Вознесенської міської ради Миколаївської області.

8. Гич Галина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

9. Гладун Віталій Вікторович, старший викладач кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

10. Головіна Вікторія Олександрівна, практичний психолог, учитель української мови та літератури Казанківської гуманітарної гімназії.

11. Готра Алла Володимирівна, учитель української мови та літератури Казанківського ЗЗСО І–ІІІ ступенів № 4 Казанківської селищної ради Казанківського району Миколаївської області.

12. Григорчак Ірина Володимирівна, вихователь-методист закладу дошкільної освіти №1 «Ластівка» м. Первомайська Миколаївської області.

13. Гуцаленко Неля Валеріївна, вихователь-методист ЗДО № 6 «Дзвіночок» м. Первомайська.

14. Додик Аліса Василівна, учитель початкових класів Миколаївської ЗОШ № 1 імені Олега Ольжича.

15. Докучаєва Лариса Борисівна, учитель української мови та літератури Троїцько-Сафонівського ЗЗСО І–ІІІ ст. Казанківської селищної ради.

16. Єремєєва Ірина Володимирівна, учитель початкових класів Вознесенської гімназії № 1 Вознесенської міської ради Миколаївської області.

17. Заєць Олена Вікторівна, директор Михайлівського ЗЗСО І–ІІІ ступенів Казанківської селищної ради Казанківського району.

18. Заєць Роман Сергійович, учитель технологій Михайлівського ЗЗСО І–ІІІ ступенів Казанківської селищної ради Казанківського району.

19. Калашник Наталя Миколаївна, директор Кривобалківського ЗЗСО І–ІІІ ступенів.

20. Клішина Юлія Олексіївна, учитель географії Михайлівського ЗЗСО.

21. Коростиль Віталіна Олександрівна, учитель української мови та літератури Казанківської гуманітарної гімназії Казанківської селищної ради Казанківського району.

22. Криворученко Світлана Василівна – кандидат філологічних наук, старший учитель, учитель української мови та літератури, зарубіжної літератури Первомайської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 9 Первомайської міської ради Миколаївської області.

23. Кузнєцова Анастасія Миколаївна, старший викладач кафедри теорії й методики мовно-літературної та

художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

24. Куровська Наталя Анатоліївна, вихователь ЗДО № 6 «Дзвіночок» м. Первомайська.

25. Кучеренко Аліна Вікторівна, методист науково-методичної лабораторії практичної психології, соціальної роботи та інклюзивного навчання Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

26. Леготіна Тетяна Юріївна, учитель початкових класів Вознесенської гімназії № 1 Вознесенської міської ради Миколаївської області.

27. Лисиця Григорій Григорович, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

28. Лобановська Тетяна Сергіївна, вихователь Казанківського ЗДО «Теремок».

29. Лукьяненко Дарія В'ячеславівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

30. Марциновська Оксана Володимирівна, учитель хімії і біології Первомайської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 6.

31. Міленіна Галина Сергіївна, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

32. Нікіфорова Альона Василівна, учитель географії Казанківського закладу загальної середньої освіти І–ІІІ ступенів № 1 Казанківської селищної ради Казанківського району.

33. Олійник Лія Миколаївна, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти.

34. Онищук Світлана Ігорівна, учитель української мови та літератури Первомайської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 6.

35. Орленко Анна Миколаївна, учитель початкових класів Миколаївської ЗОШ № 56.

36. Петручок Ольга Дмитрівна, учитель початкових класів Казанківського ЗЗСО І–ІІІ ступенів № 2 Казанківської селищної ради Казанківського району.

37. Півень Галина Григорівна, старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

38. Продан Любов Анатоліївна, старший викладач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

39. Радоуцька Марина Андріївна, учитель англійської мови Первомайської ЗОШ І–ІІІ ст. № 6.

40. Радул Ольга Вікторівна, учитель початкових класів Миколаївської ЗОШ № 1 імені Олега Ольжича.

41. Рябошапко Ірина Романівна, учитель початкових класів Первомайської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 6.

42. Сидорчук Валентина Петрівна, учитель початкових класів Казанківського ЗЗСО І–ІІІ ступенів № 1 Казанківської селищної ради Казанківського району.

43. Слободзяна Вікторія Олегівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Михайлівського ЗЗСО І–ІІІ ступенів Казанківської селищної ради.

44. Сокурєнко Олена Олексіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

45. Степанець Наталія Михайлівна, доктор філософії в галузі освіти, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

46. Терехова Інна Вікторівна, учитель початкових класів Вознесенської гімназії № 1 Вознесенської міської ради Миколаївської області.

47. Чабанова Ірина Іванівна, вихователь ЗДО № 6 «Дзвіночок» м. Первомайська.

48. Шарабріна Олена Олександрівна, учительпочаткових класів Миколаївської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 1 імені Олега Ольжича.

49. Шарова Марія Олександрівна, учитель початкових класів вищої категорії Зеленогайського ЗЗСО

50. Штельмах Галина Борисівна, учитель іноземної мови Казанківського закладу загальної середньої освіти I–III ступенів № 1 Казанківської селищної ради Казанківського району

51. Юдова Вікторія Миколаївна, учитель початкових класів Вознесенської ЗОШ I–III ступенів № 6 Вознесенської міської ради.

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

«Вічне дитинство душі»

*(до 195-річчя
Костянтина Ушинського)*

**Тези доповідей
обласних педагогічних читань**

(м. Миколаїв, 01 березня 2019 року)

Віддруковано з авторських оригіналів

Технічна верстка...

Папір офсетний. Друк на різнографі

Формат...

Умовно-друкованих арк. –

Обліково-видавничих арк. –

Гарнітура шкільна

Тираж

Замовлення №

Адреса редакції:
вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
тел./факс (0512) 37 85 87

<http://www.moippo.mk.ua>
e-mail: institute@moippo.mk.ua